

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Kako so vladjali za našo kožo

Ko je izbruhnila svetovna vojna in je ostala Italija, dasi je bila v zvezi z Avstrijo in Nemčijo, nevtralna, je bilo vsakomur, ki je bil količikaj poučen o italijanski politiki in o italijanskih diplomatskih metodah, jasno, kaj Italija namerava. Očitno je bilo, da hočejo Italijani nastali položaj izrabiti v svojo korist in s politiko dveh želez manevarirati tako dolgo, dokler se jim ne posreči s spretno izrabo trenutne situacije doseči izpolnitev svojih aspiracij. Pogajali so se z obema vojnojočima se stranama in se postavili na stališče, da stojijo ob bok tisti, ki jim da največ. Dotim so vse države vstopile v vojno brez točno opredeljenih vojnih ciljev, je imela Italija že zdavno preje postavljene vse svoje vojne cilje, izdelane do zadnjih podrobnosti. Katera vojujoča se stran ji zagotovi in zajamči izpolnitev teh vojnih ciljev, tej se je hotela pridružiti. Tako je prišlo do zloglasnega londonskega pakta leta 1915.

Podrobnosti tega pakta javnosti niso bile znane niti ob koncu vojne. Zlasti jugoslovenska javnost je bila o njem govori vsebinsko docela neinformirana. Zato se ni čuditi, da so bili posebno Slovenci in Hrvati ob prevratu prepričani, zanašajoč se na geslo o samoodločbi narodov, da se ureditvijo vse njihove narodne težnje. Najnovejši med njimi so takrat že sanjali o veliki jugoslovenski državi, ki bo segala do Tržaškega zaliva in globoko doli v italijansko nižino. Ko pa se je izvedelo za londonsko pogodbo in da je to pogodbo podpisala tudi Rusija, je to učinkovalo kot strela z jasne neba. Razočaranju se je pridružilo še silno ogorčenje proti carski Rusiji, češ da je lahkomišelnost izdala slovenske narodne interese in jih ni branila s potrebno odločnostjo.

Ta očitke na naslov pokojne carske Rusije se še danes čisto čuje. Toda ta obdolžitve je neupravičena. Rusija je v obrambo jugoslovenske stvari namram italijanski pohlepnosti storila, kar je mogla, ako je končno podlegla proti Angliji in Rusiji, se ji to ne sme šteti za neodpusten greh, ker se je pač inorala pokoriti večini.

Da je v tej borbi moški branila slovenske, to je naše interese, je razvidno iz dokumentov. Nega ruskega carskega arhiva, ki jih je nedavno tega objavil v knjigi „Izvolski im Weltkrieg“ nemški znanjani urad.

Ne moremo na tem mestu objaviti vseh teh dokumentov, dasi bi bili za našo javnost ne samo zanimivi, marveč tudi instruktivni, podatki pa hočemo vsebinsko dveh posebno interesantnih spisov, iz katerih je razvidno, kako je Rusija, ki se ji je čisto očitalo pomanjkanje smisla za slovensko politiko v najkritičnejšem času napram Angliji in Franciji krepko podčrtavala moč slovenske ideje in kako se je sedanji naš kralj Aleksander že začetkom leta 1915. z vso odločnostjo zavzemal za one dele našega naroda, ki so jih hoteli podjarmiti Italijani.

Ruski minister zunanjih del, Sazonov, je poslal dne 31. marca 1915. z ozirom na italijanske zahteve veleposlaniku Izvoljskemu v Pariz brzojavko, v kateri mu je naročil, naj sporoči francoski in angleški vladi, da Rusija ne more odobriti, oziroma sprejeti italijanskih zahtev.

Svoje odklonilo stališče je Sazonov utemeljil tekoče: »Očitno je, da se v Angliji ne zavedajo, kako silno je običajno rusko javno mnenje za vse, kar se tiče Slovanov, zlasti pa Srbov. Koncesije, ki se dajejo Italijanom na račun Slovencev in Hrvatov, izzevoje v Rusiji glasno obsodbo, a omejitve, ki so bile usiljene Srbiji v vprašanju izhoda na morje, izzbude še večje ogorčenje. Ako se, vzbuje da se je to zgodilo na zahtevo lorda Greya, ki je tako postal branitelj popolnega gospodstva Italije nad Jadranom, se vse javno mnenje postavi proti Angliji.»

Istega dne je brzojavil Izvoljskemu tudi ruski poslanik na srbskem dvoru knez Trubeckoj. Brzojavil je med drugim:

»Prestolonaslednik regent Aleksander je v najtežjih skrbih radi italijanskih aspiracij na jadransko obalo, toda vse nade stavi v Rusijo, da ona ne dopusti, da bi znanen del slovenskega prebivalstva prišel pod Italijo, kar bi lahko povzročilo novo vojno v bodočnosti.»

Iz teh dveh dokumentov je razvidno, da sta Rusija in Srbija že od vsega začetka opozarjali Anglijo in Francijo na usodnost londonskega pakta, ako s svojimi nazorji nista mogli takrat prosideti, ni njihju krivda. Vkljub vsemu pa

Zmagoslavje jugoslovenske ideje v Sisku

Sijajne ovacije voditelju samostojno-demokratske stranke, Svetozarju Pribičeviću. — Zboru SDS prisostvovalo nad 10.000 hrvatskih seljakov. — Sisak postaja trdnjava jugoslovenske ideje

— Sisak, 14. junija. (Izv.) Danes je tu slavila veliko zmagoslavje jugoslovenske ideje. Mesto in okolica, kjer je imel še pred letom St. Radić svoje glavne trdnjave in kule, sta se izrekla za jugoslovensko politiko. Vse mesto je bilo v državnih in narodnih zastavah. Povsod iskreni pozdravi in ovacije voditelju samostojnih demokratov. Iz vseh bližnjih in oddaljenih krajev so prihajale množice skupine seljakov in seljakinj, v pisanih in bogatih narodnih nošah. Res pravi narodni praznik. Prihajale pa so tudi pester skupine na konjih in vozovih. Kmalu po 10. je bilo veliko sejmišče napolnjeno ljudskih množic. Pogled na val množice je bil očarjujoč. Vse je bilo praznično razpoloženo. Nad 150 zastav je vihralo okoli govorniške tribune.

Ob 10.30 popoldne se je celokupna množica seljakov in seljakinj zila v en sam mogočen val, ki je navdušeno pozdravljalo dolega voditelja stranke in ministra Svetozarja Pribičevića. Na kmetiskem vozu, okrašenem z zastavami in zelenjem v spremstvu seljakov se je Svetozar Pribičević pripeljal na zbor. Seljaki so ga dvignili na rame in ob velikanskih ovacijah poneli na govorniško tribuno.

Ob velikanskem navdušenju je predsednik krajeve organizacije v Sisku Pavlečić zaključil zborovanje. Zborovalci so voditelju samostojne demokratske stranke priredili po zborovanju živahne manifestacije. V hotelu »Veliki Kaptol« je bil prirejen ob 14. banket, na katerega je bilo povabljenih okoli 400 oseb. Na tem banketu je minister Svetozar Pribičević zavrnil v svoji napitnici različne politične kombinacije. Omenil je med drugim: »Ni verjetno, da bi radikalni napravili kak aranžma z radićevci, ker bi to pomenjalo izdajstvo ideji Narodnega bloka, za katere so dali radikalni volilci zaupanje svojim poslancom.«

Sijajni shod je ob 10.30 popoldne otvoril seljak Tomo Pavličić iz Marzinske vasi ter po kratkem pozdravu takoj podal besedo ministru Sv. Pribičeviću, katerega so na tribuni obkrožali narodni poslanci Drakalović, Božović, Kecmanović, dr. Gliša Tadić in drugi. Ovacije so se ponavljale.

Minister Svet. Pribičević je ob frenetičnem ploskanju in vzklikanju pozdravil navzoče seljake. Izrazil je svoje veliko zadovoljstvo, da je zbor SDS tako sijajno uspel, kar je najboljši dokaz, da se Radićeva stavba podira od strela do temelja in da iz razvalin vstaja mogočna in ponosna stavba jugoslovenske ideje. V nadaljnjem svojem govoru se je s toplimi besedami spominjal delovanja pok. dr. Grge Tuškana, ki ni klonil pred svojimi nasprotniki glede nazorov o končni zmagi jugoslovenstva. Zmaguje njegova ideja! Seljaki spoznavajo sedaj prave lažnike in varalce. S povdramom in ob velikem ploskanju je izjavil: »Narode! Srečen je on človek-politik, ki vedno in povsod resnično govori!«

Sv. Pribičević je nato zelo podrobno analiziral dosedanje uspehe razdiralne politike Stepana Radića, katerega politika ni bila nikoli seljaška, marveč se je zivala v razne temne deklaracije in mamiljive besede. Radićevci sedaj vse priznavajo in vse odobravajo, priznavajo samo en pogoj, da se Sv. Pribičević s svojo skupino izključi od sodelovanja. V tem oziru pa radićevci ne bodo uspehi, ker je prav prozorna njih spekulacija, da bi postali od njih radikalni popolnoma odvisni. Radićevci bi postali gospodari v narodni skupščini in radikalni bi jim morali dovoliti vse, kar bi zahtevali. Mi samostojni demokratje smo že za več nego za kak sporazum, kakor ga zahtevajo radićevci, mi smo za državno in narodno edinstvo.

Govornik je dalje v prepričevalnih besedah navajal one težke čase, ko je med seljaki vladal Radićev teror in ko so morali seljaki iskreni prijatelji narodnega edinstva mirno prenašati najhujše udarce. Opuščamo Radićevim seljakom!

Minister Svetozar Pribičević je nadalje glede politike Radićeve stranke navajal: Radićevi ljudje po selih tajinstvo.

ob koncu koncev vendarle pakt ni bil uveljavljen v celoti: prvič radi nastopa predsednika Wilsona, drugič pa ker sta i Francija i Anglija uvideli, da bi popolna izvedba ene pogodbe imela zares katastrofalne posledice. A tudi ti ostanki v silni razmer sklenjenega londonskega ugovora bi bili končno izbrisani, o tem smo prepričani, ako bi ne bila usoda in našo največjo nesrečo izročila v odločilnem trenutku Rusje iz evropskega areodaga

no šepetajo: »Bodite mirni! Bodite trdni in potrpežljivi! Verjetno je, da bomo mi one v Beogradu nadmudrili in prevrtili.« Predvsem je potrebno, da ta stranka, ki je sedaj brez imena in programa, ima svoj kongres in da javno pokaže, kdo in kaj da je. Treba je jasno povedati, ali je ta stranka še vedno HRSS, ali je HPS ali je HSS. Ono, kar je g. Pavle Radić povedal v Beogradu v narodni skupščini, je bilo samo za Beograd! Zato je potrebno vprašanje jasnega programa te stranke rešiti in pojasniti, ker ni verjetno, da bodo voditelji Radićeve stranke izvajali ono politiko, proti kateri so se borili vse svoje življenje. Ako hočejo izvajati novo politiko, morajo predvsem dobiti novo glavo, ki bo umela voditi to politiko. Oni nam govorijo, da ne zahtevamo ničesar, nego samo izvedbo vidovdanske ustave v praktičnem življenju. Za sedaj odlašajo z ureditvijo onega dela svojega programa, ki ga ne morejo uveljaviti. Stranka, ki za sedaj ne uveljavlja dela svojega programa, hoče vstopiti tudi v vladu, da tam izvede vse ono, kar je protivno temu delu programa. Vprašanje je tudi, kdo bo izvajal novi program te stranke.

Minister Svetozar Pribičević je nato naglašal, da je samostojno-demokratska stranka naslednica hrvatske-srbske koaliciije, ki se je borila za iste cilje, kakor se sedaj bori samostojna demokratska stranka, zahtevajoč popolno ravnopravnost vseh Jugoslovenov. Mi ne govorimo: Srbov je toliko milijonov, Hrvatov toliko in Slovencev toliko in po tem razmerju hoče, mo razdeliti pravice! Mi naglašamo: Vsi imamo in moramo imeti enake pravice! Govorec o stabilizaciji in konsolidaciji notranjih razmer, je govornik z zadovoljstvom konstatiral, da so se naše razmere ustale in da je naša država postala tako močna, kakor da bi obstajala sto in sto let, ne pa samo sedem let. Mi smo eden narod, mi smo eno telo!

Minister se je končno v toplih besedah zahvalil hrvatskim seljakom, ki so se žrtvovali v borbi za enotnost države in ki s ponosom in globoko vero zro v boljšo bodočnost.

Za Svetozarjem Pribičevićem je govoril posl. Gligorić Božević iz Makedonije, ki je zameril Stepanu Radiću, da je pozdravljaj na svojem shodu v Djakovem enega najzagrizenejših sovražnikov jugoslovenskega naroda bivšega poslanca in voditelja makedonskih turških begov Ferađa bega Drago.

Dr. Ivan Novak iz Čakovca, je v svojem pozdravnem govoru ironično pristavil, da so z zborovanjem v Sisku izvršene vse laži nasprotnikov o samostojnih demokratih, češ da ta stranka nima nikake zasloble med hrvatskim narodom in so celo njeza pristeli med uskoke v radikalno stranko.

Dr. Gliša Tadić, narodni poslanec za zagrebško županijo in dr. Hinko Krizman sta veliki zbor v Sisku pozdravila v imenu krajevne organizacije SDS za Zagreb in Varaždin.

Vtis Pribičevićevega govora v Beogradu

— Beograd, 15. junija. (Izv.) Današnji beograđski listi objavljajo poročilo o velikem manifestacijskem zboru, ki ga je večeraj v nedeljo priredila samostojna demokratska stranka v Sisku. Značilni sta poročili »Politike« in »Vremena«. Oba lista, ki nikdar nista bila posebno naklonjena politiki Svetozarja Pribičevića, brez prikrivanja naglašata veliki pomen tega zborovanja. »Politika« poudarja, da to ni bil zgolj politični shod, marveč zbor nacionalistov, zbranih okoli svojega voditelja, da v prvi vrsti dokumentirajo svojo trdno vero v bodočnost države. Obenem podčrtava dejstvo, da se je zbor v Sisku po večini udeležilo veliko številu Hrvatov baš iz onih krajev, na katerih je sponela vsa Radićeva sila. Zborovanju je predsedoval Toma Pavličić, nekdanji predsednik krajeve organizacije HRSS v Radićevem rodnem mestu v Martinski vasi. »Politika« dalje priznava, da je bil shod samostojne demokratske stranke imponanten ter ceni udeležbo na 7000, dočim jo »Vreme« ceni na 10.000.

CARINSKI BOJ MED POLJSKO IN NEMČIJO.

— Varšava, 15. junija. Neposredno pred izbruhom carinskega boja med Nemčijo in Poljsko. Poljski listi razlašajo da je to bo-

Poljski Nemčija vsilila, ker je za gospodarske koncesije zahtevala pretirane politične koncesije, tako, da se smejo Nemci prosto naseljevati ob obmejnih krajih. Po versafski mirovni pogodbi je Nemčija obvezana na račun reparacij nabavljati na Poljskem 500 ton premoga v vrednosti 5 milijonov mark. Nemčija noče več tega naročila in bo zato nad 30.000 rudarjev brez posla.

Ministrski svet

Vprašanje likvidacije direktij in poverjeništev za agrarno reformo.

— Beograd, 15. junija. (Izv.) Nikakih važnih političnih dogodkov. Večina narodnih poslancev je radi odgoditve skupščinskih sej odpotovala v svoje kraje. V ministrskem predsedstvu je bila seja ministrskega sveta. Ministrski predsednik Nikola Pašić seji ni prisostvoval. Ostal je doma radi slabega in deževnega vremena. Seja ministrskega sveta je trajala od 11. dopoldne do 12.30 popoldne. Ministrski svet je večji del razpravljaj o nabavnem načrtu glede reparacij, ki jih ima Nemčija dati naši državi. Zato sta seji prisostvovala predsednik naše delegacije v reparacijski komisiji Mate Bošković in strokovnjak v tej komisiji Kacidiolac. Glavni načrt dobav iz reparacij se Nemčiji izroči 1. julia t. l.

Minister za agrarno reformo Milan Simonović je predložil gotove predloge glede sprememb k zakonu o splošni državni upravi. Na temelju tega zakona se imajo podrejene oblasti ministrstvu za agrarno reformo, to so agrarne direktije, poverništva za agrarno reformo in drugi uradi likvidirati ter agende prenesti na okrožne načelnike oz. oblastne velike župane. Likvidirani ste že poverništvi za agrarno reformo v Splitu in na Cetinju.

Minister za agrarno reformo zahteva, da se gori omenjeni zakon o splošni upravi spremenijo in da se likvidacija agrarnih uradov ustavi. Ministrski svet je izvolil poseben ministrski odbor, ki ima to vprašanje proučiti. V odbor so bili izvoljeni: minister za šume in rudnike dr. Žerjav, minister za izenačenje zakonov dr. Milan Srškić, finančni minister dr. Milan Stojadinović, minister za agrarno reformo Milan Simonović ter ministar Krsta Miletić in Miša Trifunović.

Narodna skupščina

Tiskovni zakon in sodnijski zakon. — Delovni program narodne skupščine pred letnimi počitnicami.

— Beograd, 15. junija. (Izv.) V narodni skupščini do 18. t. m. ni plenarnih sej. V ta čas posvetijo posamni parlamentarni odbori proučevanju od vlade predloženih zakonov. Danes popoldne konča parlamentarni odbor razpravo o tiskovnem zakonu. Tiskovni zakon bi bil že v soboto v odboru rešen, toda pojavile so se znatne difference glede treh najvažnejših členov. Odbor za tiskovni zakon je sklican za danes ob 16. popoldne.

Pred rešitvijo se nahajajo tudi sodnijski zakon. Ministrski svet je na sobotni in večerajšnji seji razpravljaj o predlogih in pomislekih, ki jih je stavil parlamentarni odbor. V glavnem gre za vprašanje neodvisnosti in nepremostljivosti sodnikov. Ministrski svet je končno sprejel stališče parlamentarne odbora in se sodnijski zakon temu primerno prestiliziral. Vlada je tudi odobrila predlog parlamentarnega odbora, da se ustavi v Ormožu okrožno sodišče.

V naključnem času imajo parlamentarni odbori dalje rešiti invalidski zakon, zakon o osnovnih solah in druge zakone, ki pridejo takoj na dnevni red narodne skupščine.

Po informacijah vašega dopisnika je vlada odločena, da v narodni skupščini predvsem spravi pod streho proračunske dvanajstine za mesec avgust, september, oktober in november. Po soračutju proračunskih dvanajstini se ima rešiti tudi vprašanje anketiranih mandatov HSS. Na to bi bila narodna skupščina poslana na letne počitnice, ki bi trajale do meseca oktobra, ko se v smislu ustave otvori novo zasedanje skupščine.

Danes zborujejo med drugimi verifikacijski, zakonodajni in finančni odbor.

III. GOSPODARSKI KONGRES V BEOGRADU.

— Beograd, 15. junija. (Izv.) V Trgovski zbornici je bil večeraj sestanek zastopnikov trgovine, obrti in industrije ter Udruženja izvoznikarjev, da se določi program za III. gospodarski kongres, ki se ima vršiti dne 5. in 6. septembra v Beogradu. Določen je dnevni red tega kongresa in sicer: 1. davčni sistem; a) sedanji

davčni sistem (referat splitske Trgovske zbornice) in b) reforma davčnega sistema (referat Centralne industrijske korporacije). 2. naša socijalna zakonodaja: a) zakon o zaščiti delavcev in inspekcija dela (referat beograđske industrijske zbornice), b) zakon o zavarovanju delavcev (referat beograđske obrtne zbornice) in c) vprašanje reforme zavarovanja delavcev (referat Zveze industrijcev v Zagrebu). 3. ugoto. vitev količine in vrednosti našega izvoza od 1. septembra 1920 do 31. avgusta 1926 in odredbe za napredek našega izvoza in posamični izvozni predmetov.

Glavne točke garancijske pogodbe

— Pariz, 15. junija. Odgovor Francije na nemške ponudbe glede garancijske pogodbe sta odobrili Anglija in Belgija. Pričakovati je še odobrenja Italije, na kar Francija takoj izroči odgovor nemški vladi. Kakor dobiva »Matin« informacije, se odgovor konkretizira na štiri glavne točke: 1.) Garancijska pogodba za varstvo meja ob Renu po nemški ponudbi, izdelani že od min. predsednika Cuna za dobo 30 let. Odgovor idejo te pogodbe v tem smislu brez pridržka sprejema. 2.) Sprejme se pogodba o razsodišču. Ponudba Nemčije v tem smislu se odobrava. 3.) Francija izjavlja, da se pod njeno zaščito imajo skleniti slični garancijski pakti s Poljsko in Češkoslovaško. 4.) Nemčija je predlagala za razsodnika Ameriške države. Francija iskreno želi, da bi velike ameriške države sodelovale v tako važnem paktu. 5.) Slični garancijski pakt ima Nemčija skleniti z Belgijo.

PAINLEVE ZAPUSTI MAROKO.

— Rabat, 14. junija. (Havas) Ministrski predsednik Painlevé je v zrakoplovu odpotoval nazaj v Francijo.

— Malaga, 14. junija. (Havas) Ministrski predsednik Painlevé je brez incidenta srečno pristal.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Smrekovi in jelovski hlodi od 25 cm premera naprej, fco nakladna postaja: denar 250; hrastove vozovne deščice 44 mm, 2,65 m, 2,85, fco meja: denar 1.400; bukova drva, 1 m dolžine, fco Skopje, 1 vagon: denar 30, blago 30, zaključek 30; smrekove in jelove deske 13, 20, 25, 30, 40, 50 mm, fco nakladna postaja, od 18 cm širine, parala, ostromorne, 2 vagona: denar 630, blago 630, zaključek 630; čreslo, suho, letošnje, zdravo, v ovojih, fco nakladna postaja, 20 vagonov: denar 35, blago 35, zaključek 35.

ZITNI TRG:

Pšenica Rosafé par Post. trans., blago 460; pšenica avstralska par Post. trans., blago 450; otrobi pšenični, juta vroče fco Lj., blago 200; ječmen, orig., srbski 60 kg fco Lj., blago 325; kornuza pariteta Vinkovci blago 200.

7% invest. pos. iz 1. 1921, denar 61½, blago 63, zaključek 63; 2½% drž. renta za vojno škodo, denar 199; Celjska pos. d. d. denar 200, blago 205; Ljublj. kred. banka denar 225, blago 265; Merkantilna banka denar 100, blago 105; Prva hrv. šted., denar 798, blago 808; Slovenska banka, denar 68; Kreditni zavod, denar 185, blago 195; Stroji, ne tov. in liv., blago 134; Združene papirnice denar 100, blago 112; Stavbena denar 265, blago 280.

Zagrebska borza.

Dne 15. junija, Sprejeto ob 13.

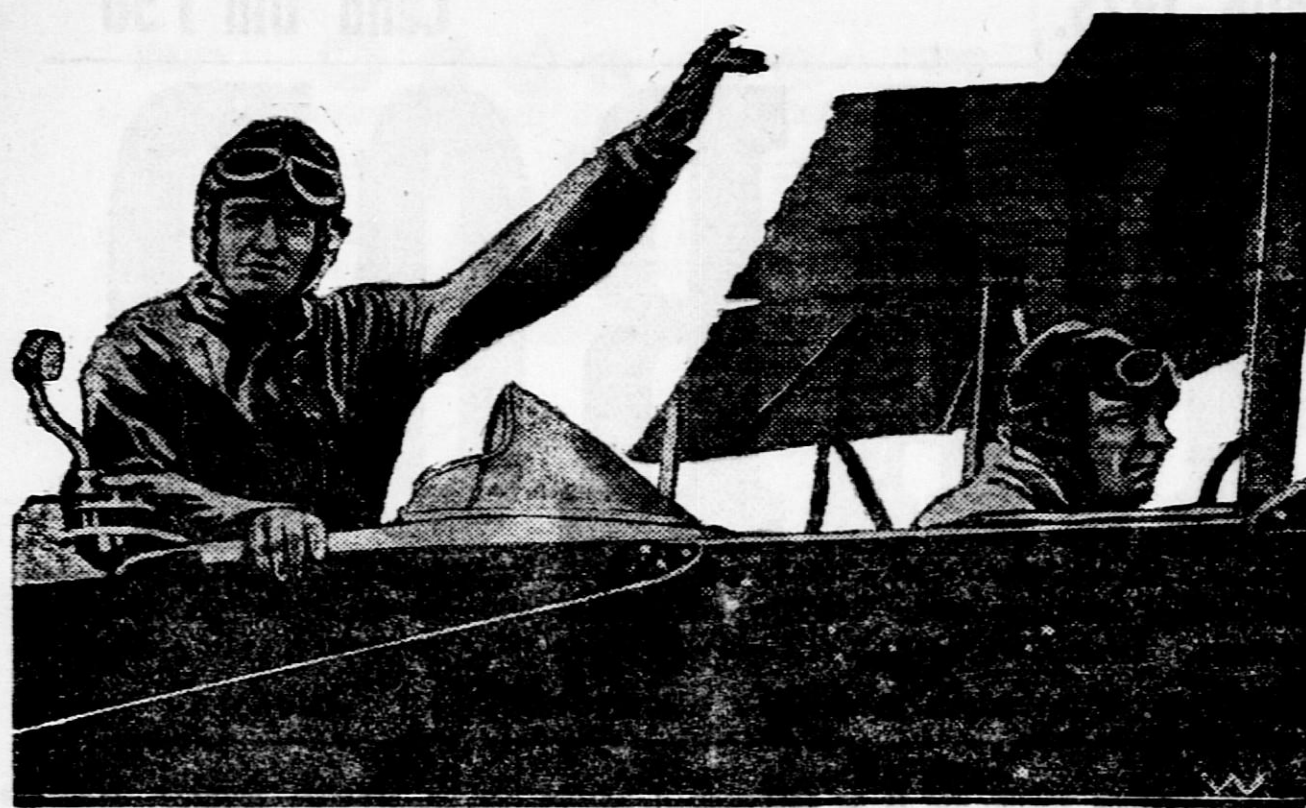
Devize: Curih 11.145—11.245, Praga 169.75—172.15, Pariz 273.50—278.50, Newyork 57.18—57.98, London 278.85—281.85, Berlin 12.62—12.77, Trst 226—229, Dunaj 0.0809—0.0821.

Efekt: 7% inv. pos. 1921 60.50, 2½% drž. renta za ratnu štetu 199, Ljubljanska kreditna 252, Centralna banka 7—10, Hrv. esk. banka 103—103.50, Kreditna banka Zagreb 105—107, Hipotekarna banka 57—57.50, Jugobanka 100—101, Prastrediona 800—805, Slovenska banka 70—71, Sečerana Osijek 560, Isis d. d. 62, Nihag 41—42, Gutman 355, Slaveks 157, Slavonija 42—42.50, Trboveljska 350, Vevče 105.

Inozemske borze.

— Curih, 15. junija. Predborza: Beograd 8.97—9.02, Pariz 24.95—25.05, London 25.01—25.035, Newyork 514.70—515.50, Milan 20.30—20.35, Praga 15.25—15.30, Dunaj 0.00724—0.00726.

— Trst, 15. junija. Predborza: Beograd 44.10—44.50, Pariz 123—123.25, London 122.75—123.25, Newyork 25.28—25.38, Curih 491—493, Praga 74.75—75.25, Dunaj 0.0352—0.0359

MAC MILLANOVA EKSPEDICIJA JE ODPLULA NA SEVERNI TEČAJ. Ameriška pomožna ekspedicijska, obstoječa iz šestih aeroplanov, je startala v Philadelphiji. Vodi jo Byrd.

Sport

Tekme za prvenstvo Jugoslavije

Prvo kolo.

Včeraj so merili prvaki vseh vseh pod-savezov JNS izveniš Slavijs (Osijek). Ki je ostala prosta, svoje moči v borbi za pomolni naslov »prvaka države«. Največje zanimanje je bilo naravno koncentrirano na Beograd, kjer sta si stala nasproti momentano najjačša kluba države: Jugoslavija in Hajduk, ki imata največ šans, da si priborita državno prvenstvo. Borba med obema moštvoma, o kateri poročamo na drugem mestu obširneje, je ostala prvi dan neodločna v razmerju 2:2 in se bo morala danes nadaljevati. Kot favorit gre v boj tudi Gradjanski, ki je včeraj s sijajno zmago nad Saškem v razmerju 6:0 dokazal, da ga ni podcenjevali. Tekma Ilirija - Bačka je končala z zmago Bačke s 3:0.

Bačka - Ilirija 3 : 0 (1 : 0)

Nad 2000 oseb broječa množica — za ljubljano krasno število, ki je prišla včeraj na igrišče Ilirije, da vidi odločilno tekmo med našim prvakom Ilirijo in renomirano Bačko iz Subotice, je bila priča zopetnega neuspeha Ilirije. Kakor običajno v važnih momentih, ko gre za prestiž slovenskega sporta in za možnost, da Ilirija zavzame v vrsti klubov, borečih se za državno prvenstvo, odločno mesto — tako je tudi včeraj Ilirija popolnoma odrekla. Po krasnih uspehih, ki jih je dosegla zadnje čase in v očigled dobri formi Ilirije je vsakdo pričakoval, da izide Ilirija kot zmagovalček iz tega boja. Pokazalo se je zopet staro, da je namreč Ilirija najneiznosljivejša moštvo. Kdo je kriv poraza, o tem je težko soditi. Fakti je, da je bilo celo moštvo, izveniš Deklevo, izven forme. Moštvi sta nastopili v sledečih postavah:

BAČKA: Virag, Kujundžić, Gubič, Sečič, Vučkov, Poljaković, Rudić, Kikić, Kovac, Marčič, Slezak.

ILIRIJA: Miklavčič, Pogačar, Beltram, Deklevo, Gabe Z., Lado Z., Janez Z., Pevalček I., Oman, Doberlet, Pevalček II.

Pri svojem prvem gostovanju v Ljubljani je Bačka napravila dober vtis. Moštvo je tehnično izpopolnjeno, igra visoko, hitro in energično igra in predvsem torsi-krila. Efektivno je njila igra z glavo. Igralci Bačke so fizično precej razviti in se niso proti njim nikakor niso mogli uveljaviti. Razmeroma je igrala Bačka precej ostro, mestoma unfair. Sijajen je vratar Virag, ki se je pokazal v najlepši luči. Njegovo postiranje v голу je vzorno. Obramba Kujundžić-Gubič je zelo dobra, oba imata silen start in lepe odbojne udarce. V krilski vrsti je ugajal Vučkov. V napadu je znal trijo lepo preigravati našo obrambo, obe spoji sta se izkazali za izvrstne šuterje, obe krili sta krasno centrirali. Najnevarnejši je Slezak na levem krilu.

Ilirija je razen v gotovih momentih precej odrekla. Izrazito slaba je bila obramba, ker je imel Beltram zelo slab dan, istako tudi Miklavčič. Krilski vrsta ni bila na običajni višini. Še najboljši Deklevo. V napadu sta bili krili boljši od tria, ki je

počkal pred golom popolno inferiornost ter inpotenco v streljanju. Včasih se je nekoliko kombiniralo, pred golom pa je končala vsaka akcija. Bačka je zmago popolnoma zaslužila, vendar rezultat ne odgovarja moči obeh moštev, ker je Ilirija zaslužila najmanj svoj častni gol. Pravilni rezultat bi bil 3:2 za Bačko.

POTEK IGRE

Pod vodstvom sodnika g. Picka iz Zagreba se je pričela točno ob določenem času tekma. V prvem polčasu se je igralo na obeh straneh precej medlo brez vsake ambicije in volje. Bačka je imela v tem polčasu mnogo več od igre, v drugem pa je bila Ilirija znatno boljše ter je bila tudi v premoči. Početni udarec je imela Ilirija, igra je valovala nekaj časa semtertja. Obramba Ilirije je že takoj v početku pokazala veliko nesigurnost. Prvi strel je branil Matko v četrtni minuti in sicer nizek pas Slezaka. V 5. minuti je končal lep napad Bačke v osmido. V 7. minuti prosti strel proti Bački radi foula na Doberletu. Strel je šel v aut. V 10. minuti se je prvič izkazal Virag, ki je krasno branil Pevalčkov center. V 15. minuti je Zupanič s krila lepo predložil Doberletu, nevaren strel je ubranil Virag. V 16. minuti je nastala pred golom Ilirije scrumage, v kateri je padel prvi gol. Rezultat

1 : 0.

Igra je nato valovala semtertja s precejšno premočjo Bačke. Ostalo je do konca prvega četrtina pri rezultatu. Drugi polčas je Ilirija v začetku znatno boljše. Siloviti napadi so se vrstili na vrata Bačke in vratar Virag je imel obilo posla. V tretji minuti je krasno ubranil ostro plasiran strel Gabeta. V četrtni minuti je rešil Virag v kot, v šesti minuti je zopet mojstrsko ubranil oster strel Doberleta ter nato dva zaporedna kosa. Navzile temu, da je bila Ilirija stalno v premoči je Bačka dosegla v 10. minuti nenadoma svoj drugi gol. Desno krilo je prebralo našega branilca in vzorno oddalo žogo nektriti levi spojki, ki je z ostro plasiranim strelom postavila na

2 : 0

Bačka sedaj še dalje napada. V 12. minuti napravi Miklavčič smel polet iz gola, levi krilec Bačke doseže žogo in jo pošlje v prazen gol. Rezultat

3 : 0

Sedaj je bilo jasno, da je Ilirija propadla, vendar moštvo ni izgubilo poguma in je še dalje napadalo. Vsled foula na Pevalčku je sodnik v 21. minuti diktral proti Bački enajstmetrovko. Slab strel Lada je Virag ubranil. Ilirija je nato izsilila proti Bački še tri kote, ki pa so ostali neizrabljeni. V 40. minuti je Matko ubranil krasen udarec desne zveze z glavo. Do konca je ostalo pri rezultatu 3:0. Sodnik g. Pick je sodil korektno in je bil popolnoma na mestu. Publika je pri odhodu Bačko živahno aklamirala.

JUGOSLAVIJA : HAJDUK

2 : 2 (2 : 1).

— Beograd, 15. junija. (Izv.) Za večerajšjo prvenstveno tekmo Jugoslavija :

Hajduk je vladalo veliko zanimanje. Tribune so bile že eno uro pred igro popolnoma zasedene. Navzočih je bilo okoli 5.000 gledalcev, tudi več narodnih poslancev, med njimi Ljuba Jovanović. Splitski Hajduk je bil pri vstopu na igrišče viharno pozdravljen. Hajduk se sprva ni mogel orientirati na težkem terenu, ki je bil zelo spolzek radi dežja. Hajduk in Jugoslavija sta nastopila v svoji stari postavi. Igra je bila mirna in kombinirana. V prvem polčasu je Jugoslavija zabila dva gola, dočim se je Hajduku posrečilo zabiti samo enega. Hajduk je med igro proti težkim navalom Jugoslavije pokazal odločen odpor. Najbolj se je odlikoval Hajdukov vratar Gazzari, ki je preprečil več golov Jugoslaviji in končno pripomogel, da je ostala igra neodločena. Kljub dvakratnemu podaljšanju po 15 minut ni prišlo do končne odločitve in se danes ob 17. igra nadaljuje.

GRADJANSKI : SAŠK 6 : 0 (5 : 0).

— Zagreb, 15. junija. (Izv.) Včeraj je bilo prvo kolo za prvenstvo Jugoslavije. V Zagrebu je bila prvenstvena nogometna tekma med Gradjanskim in Saškom (Sarajev). Igra je končala z rezultatom 6:0 (5:0) v korist Gradjanskega. V prvem polčasu je bil Gradjanski v premoči, dočim je kazal Sašk slab odpor. V drugi polovici je Gradjanski popustil, dočim se je Sašk nekoliko izboljšal. Pri Sašku je bila zelo dobra obramba.

V semifinale pridejo: Gradjanski, Bačka, Slavija ter Hajduk ali Jugoslavija!

— S. K. Primorje, lahkoatletična sekcija vabi vse lahkoatlete, da se sigurno vdeležijo sestanka, kateri se vrši v sredo 17. t. m. ob 19. uri v vogalni sobi restavracije Zvezda. 1215-n

Politične vesti

— Dokument klerikalne nedostodnosti. Nedeljski »Slovenec« je priobčil v svoji ilustrirani prilogi faksimile takozvane mainiške deklaracije. Ta dokument ki so ga podpisali vsi klerikalni poslanci, na čelu jim dr. Korošec, pravi: »V Jugoslovenskem klubu združeni poslanci izjavljajo s tem, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava združitve vsega ozemlja monarhije, kjer stanujejo Slovenci, Hrvati in Srbi v eno samostojno, na demokratski podlagi zgrajeno državo... in da se bodo z vsemi silami borili za uresničenje te zahteve svojega enotnega naroda.« V tej mainiški deklaraciji so torej klerikalci z dr. Korošcem na čelu slovesno proglasili, da so Slovenci, Hrvati in Srbi enen narod. A danes? Danes zatrdimo, da so Hrvati, Srbi in Slovenci trije narodi in »Slovenec« izjavlja v isti številki, kateri je priložil faksimile maške deklaracije, dobesedno: »Vidovdanska ustava temelji na hipotezi, da smo trije narodi en sam narod, mi pa pravimo: da so Slovenci poseben narod, kakor so to tudi Hrvati in Srbi!« Kdaj so torej klerikalci lagali? Ali lažejo sedaj, ali pa so lagali takrat, ko so podpisali maško deklaracijo. Kdaj

so lagali, je postranska stvar, eno pa je gotovo, da so se izneverili načelom, ki so jih leta 1917. v maški deklaraciji proglasili za sveta in nedotakljiva.

— Nova škofija na Reki ustanovljena v zaščito italijanstva. Na Reki je bila o binkošnih proglašena ustanovitev škofije. Fašistovski glasilo priobčuje sliko papeža in mu poje veliko slavo, ker je napravil škofijo v glavnem v to svrhu, da se zaščiti italijanstvo Reke. Nova škofija je postavljena direktno pod Vatikan in ni priključena, kakor bi se bilo dalo pričakovati, h goriški nadškofiji. List proslavlja Mussolinija, ki je vse to izvedel v najtesnejšem sodelovanju s sveto stolico. Ustanovitev škofije je čisto politično delo. Reka je odcepljena od senjske škofije in pridejlen ji je kos ljubljanske in tržaške škofije. Škofija je ordinarijatom bo čisto italijanska in po cerkvah med Jugoslovenci se bo šopirila italijanizacija. — »Istarska Rijeka« upravičeno opozarja Vatikan na posledice takega nastopanja proti jugoslovenskim vernikom, katero utegne ogrožiti in iztirati iz rimsko-katoliške cerkve oni del našega naroda, ki danes stoji še čvrsto v njenih vrstah.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Opera:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Ponedeljek 15. junija: »Nižava«. Poslovilni večer baritonista N. Cvejića. Izven.

Torek, 16. junija zaprt.

Sreda, 17. junija »Bogdanovi brivci«. Red C. Četrtek, 18. junija »Hoffmannove pripovedke«. Poslovilni večer Hugona Zatheya. Izven.

Petek, 19. junija. »Glumači. Cavalleria rusticana«. Na čast udeležencev veterinarskega kongresa. Izven.

— »Ženski svet«. 6. številka je pravkar izšla. Vsebine: Obrazi in duše: Mar. Skrinjarjeva (s portretom). G. Striša: Bliskovi (pesem). Mar. Kokali: Pomlad v tujini (pesem) in Pesem ljubezni. Fr. Bevč: Ubožica (nadaljevanje). Tone Gaspari: Cvetična pisma. Janez Rožencvet: Boxmatch. Ost: Mladi dramatik sivoberdec. Fr. Žgur: Beda (pesem). Iv. Vouk: Dostojevski in njegove žene. Sr. Kosovel: Žalostna deklica (pesem). Sestra A. B.: Zavod za socialno higijensko zaščito dece v Ljubljani. Sr. Kosovel: Večerno sonce. (pesem). Davor. Deželova: Skodljivost enostranske in nepravilno pripravljene hrane. Kristina: Spomini (pesem). Izvestja: Za našo dečo. Naše delo. Po ženskem svetu. Higijena, Kuhinja, Materinstvo, Gospodinstvo. Književna poročila. Iz naše skrinje. Priloga za ročno delo. Razgovori in listnica uredništva v prilogi. Bogata vsebina in priloga za ročno delo, v kateri sta med drugim dve krasni risbi prof. Siča, bo cenj. naročnicam zopet v veselje. »Ženski svet« izhaja v Trstu enkrat na mesec. Poleg rednih prilog za ročno delo prinaša štirikrat na leto bogate in okusne modne priloge z brezhibnimi krojnimi polami, ki nadomeščajo popolnoma našemu žensktvu enake tuje proizvode. Letna naročnina Din 64, polletna Din 32, z vsemi

prilogami vred. Nove naročnice dobe lahko še vse letošnje številke.

— Poslovilni večer Hugona Zatheya. V četrtek zvečer se poje v Narodnem gledališču v Ljubljani Offenbachova opera: »Hoffmannove pripovedke«. V tej operi poje vlogne Lindorfa, Coppellusa, Dapperiutta in Mirakla g. Hugo Zathey, ki odide koncem letošnje sezone na nov angažma v Poznani na Poljskem. Tekom svojega sedemletnega bivanja in delovanja v Ljubljani iztekel si je g. Zathey velikih zaslug za našo opero. Bil pa je tudi izredno priljubljen pri našem gledališkem občinstvu. — Predstava je izven abonmaja.

— Gledališki list. Danes je išla 15. številka Gledališkega lista, ki prinaša poleg običajne vsebine lep članek režiserja Lipaha o umrlem Borisu Vladimiroviču Putiatu. Dalje članke o poslavljajočih se pevcih Nikolaj Cvejiću in Hugonu Zatheyu. Dalje priobčuje v tej številki A. Debeljak spominski spis o največjem portugalskem pesniku Luis de Camoens in članek z napisom Iz Katalonije. Čitatelje se seznanja tudi z gledališki razmerami na Norveškem. Zanimiv in zabaven pa je gledališki slovar, ki pojasnjuje najrazličnejše besede, ki so v zvezi z gledalištem. Številko, ki stane 5 Din, krasijo tri slike in sicer: Putiatu v vlogi Napoleona. Nikola Cvejić in Hugo Zathey.

— Nocoj ob pol osmi je v naši operi poslovilni večer odličnega umetnika g. Nikole Cvejića, ki nastopi danes v vlogi gospodara Sebastiana v Alberjevi večni lepi operi »Nižava«. Ostale vloge pojo: gđ. Thalerjeva, Korenjakova, Ribičeva. Sfilogjeva ter gđ. Betetto, Mestek, Banovec, Pugalj. Opero dirigira kapelnik Neffat, režira g. Debevec. Predstava se vrši izven.

— Gostovanje tenorista Marija Simenca v naši operi. V petek dne 19. t. m. gostuje na našem odru odlični tenorist g. M. Simenc in sicer v operi: »Glumači«. Petkova predstava se vrši izven abonmaja, in sicer na čast udeležencev veterinarskega kongresa.

Excelsa
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje
J. GOREC, LJUBLJANA
palata Ljubljanske kreditne banke

Sokol

Sokolski dan v Prekmurju

— Murska Sobota, 14. junija. (Izv.) Tukaj na severni naši meji smo danes praznovali VII. zlet mariborske sokolske župe in razvite prapora domačega sokolskega društva. Slavnosti so se udeležila vsa župna društva in ogromna množica naroda. Razvite prapora se je izvršilo na glavnem trgu v vzornem redu. Govorila sta kumica sestra K. drova in starosta JSS brat Gangl, ki je povdarjal važnost Sokolstva in pomen današnjega dne za državno in nacionalno misel ob tej skrajni meji naše države. Govor brata staroste je napravil najgloblji vtis na vse navzoče in je bil sprejet z viharnim odobravanjem. Po glavnih ulicah Murske Sobotke se je potem razvil sprevod s sokolsko konjenico na čelu. Sprevod se je ustavil pred mestno hišo, kjer je Sokolstvo pozdravilo v prisrčnih besedah gerent domaćin dr. Šömen in se mu je zahvalil župni starosta brat Julče Novak. Popoldne so se v krasnem parku grofa Szaparyja vršile župne izbirne tekme in skušnje, popoldne pa je bila tam javna telovadba, ki so jo izvajale vse kategorije. Javni telovadbi je prisostvovalo 5000 ljudi, ki so burno priznavali preciznost in točnost izvedb vseh vaj in nastopov. Vsa Murska Sobotka je bila okrašena z zastavami, mnogi hiši je bilo odetih v cvetje in zelenje. Sokolstvo si s svojim mogočnim in vzornim nastopom pripravilo kot naša najodličnejša nacionalna organizacija trdna tla v tem predelu naše domovine. Zmagovito so plapolali sokolski prapori v jugoslovenskem Prekmurju. — Vse slavnosti so prisostvovali predstavniki civilnih in vojaških oblasti, na čelu im veliki župan dr. Pišk-majer iz Maribora. Bil je krasen sokolski dan, kakr'nega Prekmurje še ni videlo. Sadeve tega dne pokaže bližnja bodočnost.

— Šišenskega Sokola včerajšnja javna telovadba je častno uspeša, dala jo je devz nekoliko motil. Tekmovalne vaje članov in vaje s palicami je izvajalo 17 članov in gojenk. Članske proste vaje, četrti zlasti pa druga mesta po mnenju šišenskih vadiateljev ritmični in bi trebali takojšnje poprave. Vzorna vrsta na bradli (5) je lepo nastopila in žela burno pohvalo. Društvene skupne proste vaje za moško in žensko dečo (48) so bile izvajane v živahnem tempu od vseh, tudi od najmlajših prav lepo. Nič niso zaostajale v izvedbi vaje s kili moškega naraščaja (9). Skupne proste vaje članov in članic (18) in telovadna etida na Dvorakovo »Humoresko«, ženskega naraščaja (16) so pričale o znatnem napredku šišenskega Sokola. Zaključno skupino, katera se je lepo posrečila zlasti s stojnimi članov na visoki bradli, je izvajalo nad 100 oseb. Pri telovadbi in veselic je sodelovala sretno in marljivo godba dravske divizije. Orodna telovadba vseh oddelkov je morala radi slabega vremena odpasti. — Šišenski Sokol, dasi nima svojega doma, vendar vestno vrši svojo dolžnost. Prireditelj je bila prav dobro obiskana. D.

VI MEČETE VAS DENAR SKOZ OKNO!
če kupite nogavice brez žiga „ključ“, ker eden par nogavic žigom in znakom (rdečo, modro, zeleno ali zlato)
„ključ“
traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričate se!

Inserirajte v „Slov. Narod“!

OSKAR H. Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

Cesar je molčal. Glasen izraz njegovih tajnih misli mu je bil mučen. Ločitev od Nemčije, ki mu je kot edino možnost sporazuma s sovražniki semtertje mimogrede šimla skozi glavo in ki jo je vselej zavrgel, se je očitno pojavila pri njegovi sprogi kot dognan sklep. On je to misel odklanjal. »Ne smemo na to misliti, Zita, Z Nemčijo gremo do skrajnih konsekvenc. Nečem, da bi se mi kdaj očitalo, da sem izdal svoje zaveznike.«

»Storil bi to že,« je užaljeno pripomnila cesarica, »toda nimaš v to potrebne odločnosti. Kakšen načrt brezobzirno izvesti, v to ti nedostaja volje in poguma!«

Cesarja je to očitje pretreslo in vzkliknil je: »Ali me hočeš predstavljati kot slabiča, Zita?«

»Ne, kar jaz pravim in mislim, je bistveno, za to gre, kar misli o tebi svet in kako o tebi sodi!«

Cesar je z roko podprl glavo. Težko mu je bilo pri srcu. »Človeka boli, ako ga ne razumejo niti najbližji. Da bi država rešila, sem pač mislil na to, da bi našo usodo ločil od usode Nemčije. Nikdar pa bi ne podpiral njenih sovražnikov. To pa bi bilo prvo,

kar bi zahtevala Francija. Zategadelj na to ne smemo misliti, Zita!«

Cesarica je molčala. Mrko zroč pred se, se je globoko zamislila.

XVIII. Katastrofa.

Za Avstrijo je definitivno zašla zvezda sreče. Številne desertacije na frontah so bile znak razpadajoče discipline. Državna avtoriteta ni nič več veljala, oblasti so bile brez moči. Državni organizem je bil bolan. To je bilo vidno vsakomur. Korupcija, npravnstvena gnihoba, slabost vladnih organov, vse to je državo spravljalo na rob propada. Razpad je bil na pragu. Tresljaji smrti so pretresali ogradje razpadajoče države. V državi sami je že vsakdo, ki je imel jasen pogled, uvidel, da so te razmere nevezdržljive. Pa tudi inozemstvu ni ostalo prikrito, da se Avstrija nahaja na koncu svojih moči.

V dvorani ministrstva zunanjih del na Quai d'Orsay v Parizu so imeli posvetovanje štirje državniiki. Najstarejši izmed njih je imel glavno besedo. Panatično so mu žarele oči, dokaz, da temu možu tudi visoka starost ni shladila mladeniško-živahnega temperamenta. Drugi izmed državnikov je bil mož lepših form. Premetenost in pretkanost je bila glavna poteza njegovega značaja. Tretji je bil Anglež. Četrti izmed državnikov je bil mož, ki je ravnodušno poslušal izvajanja svojih tovarišev

in ga ni ničesar moglo spraviti iz ravnotežja. Državnik, ki je mel izraz pretkanosti na obrazu, je pravkar končal obsežna izvajanja in napram najstarejšemu izjavil:

»Monsieur Clemenceau! Sprejel sem tajno mi poslano predlogo sovražnikov in sem jih pridržal za to intimno posvetovanje. Predno jih predložim ministrskemu svetu, bi rad zvedel za mnenje njegove ekscelence g. ministrskega predsednika Lloyd Georgea in veleposlanika Združenih držav Mr. Whita. Prosim imenovana gospoda, da bi se izjavila o vsebini teh predlogov.«

Clemenceau, ki so mu Nemci dali ime »tiger«, je prezirljivo zamahnil z roko. »Jaz smatram za odveč vsako besedo, ki jo izgubimo o tej stvari. Francija se je borila štiri leta, krvavela in trpela, da bi dosegla popolno zmago. Niti trenutka ne moremo pomišljati, da bi se ne odločili za uničujoč udarec, ki naj Nemce za večno napravi neškodljive. Nemčijo moramo razbiti na kosce. Dokler se to ne zgodi, nobene besede o miru!«

Angleški ministrski predsednik Lloyd je pritrjevalno priklimal z glavo. »Pridružujem se mnenju g. Clemenceaua. Nemčija mora biti premagana na tleh in priznati svoj poraz, predno stopimo z njo v mirovna pogajanja. Že sedaj se bori z zastavo zadnjih moči. Samo še poslednji napor na naši strani, pa telebne na tla, da se nikdar več ne dvigne.«

Četrti državnik je hladno menil: »Ako sem prav razumel gospoda Poincareja, je Nemčija v načelu sprejela 14 mirovnih točk prezidenta Wilsona. V tem primeru je za Ameriko vojni cilj dosežen, zato ne uvidevam, zakaj bi še morali nadaljevati vojno.«

Clemenceau ga je hotel razburjeno zavrniti. Poincare pa mu je pomirjevalno položil roko na ramo in izjavil: »Zdi se mi potrebno opozoriti g. Whita, da se naši vojni cilji ne krijejo popolnoma z Wilsonovimi 14 točkami. Kakor cenimo zavezništvo Amerike in kakor smo ji hvaliležni za prijateljsko pomoč, moramo vendarle tudi uvaževati stroške, ki jih bomo morali plačati za to oboroženo pomoč. Teh dolgov ne moremo smatrati za obvezne, ako ne dobimo od Nemčije vojne odškodnine.«

Lloyd George je takisto odklonil stališče ameriškega državnika in izjavil: »Dokler Nemčija ne izroči svojega brodograja in ne odstopi svojih kolonij, dotlej ne more biti govora o kakšnih mirovnih pogajanjih. Sicer pa se nečemo pogajati s cesarjem in njegovimi ministri, marveč naravnost z narodom samim potem njegovih pravih zastopnikov. Pogodbi bodo pač ostrejši, kakor bi jih Nemčija danes sprejela.«

Clemenceau si je nervozno vihla svoje sive brke in znova pripomnil: »Vse eno je. Nemci morajo na tla in se ne smejo nikdar več dvigniti. Če za rešitev Francie ob 12. uri!

Gospodarstvo

Nedostatki našega prometa

Uredništvo »Jugoslav. Lloyd« je naprosilo nekega prometnega strokovnjaka, naj pove svoje mišljenje o današnjih prometnih razmerah v Jugoslaviji in o načinu, kako bi bilo mogoče spraviti naše železnice na ono višino, ki bi odgovarjala zahtevam in interesom našega narodnega gospodarstva.

Predno odgovorim na to vprašanje — je izjavil dotični strokovnjak — hočem kratko pojasniti zgodovino železnice predvojnega Srbije in današnje kraljevine SHS. Srbija je imela pred vojno nekaj nad 300 kilometrov prog, ki pa tudi glede na majhno ozemlje niso povsem zadostovale. Po vojni pa dobi naša kraljevina okrog 10.000 kilometrov prog. Od Avstro-Ogrske smo dobili poleg proge Maribor — Rakek (dvojni tir) še progi Reka — Druje in Sušica — Beograd z vsemi stranskimi progami, ki so bile v dobrem stanju. Na vseh teh, kakor tudi na drugih naših progah pa ovira promet nezadostna strokovna izobrazba prometnega osebja kakor tudi dejstvo, da tračnice niso dovolj močne, da leže pragi že 20 let, dasi bi jih morali menjati vsaki 7 do 8 let, da so postaje premajhne, da nimamo na vsem ozemlju nobenega modernega kolodvora za razvrstitev tovora itd.

Kar se tiče povzdige našega prometa, se v mnogem strinjam s prometnim ministrom. Važno je, da se sicer pri tem temeljito vprašanje, toda neprimerno važnejši je finančni problem. Najprej bi bilo treba urediti progo Beograd — Židani most, in sicer z dvojnimi tirni na težkih tračnicah in dobrih pragih. Nato bi kazalo zgraditi recimo v Vinkovcih (za Zagreb) in Indijci (za Beograd) velike moderne kolodvore za razvrstitev tovora in tovornih vagonov. In šele ko bi bilo vse to urejeno, bi mogli voziti spočetka s hitrostjo 60 do 80 km na uro, pozneje pa tudi po 100 km, pri tovornih vlakih pa 40 km na uro. V tem slučaju bi vozil tovorni vlak iz Beograda v Zagreb ali nazaj 24 ur. S tem bi bila upostavljena arterija proge 45. miridijana, direktna in najkrajša zveza med vzhodom in zapadom. Na tako ugodnem terenu bi mogli voziti tovorni vagoni s 1200—150 tona, nižji bi se dale tarife, dobili bi transport iz Madžarske, Avstrije itd. na naše proge. Slednji bi mogli odposiljati tudi ves naš izvoz takoj. V zvezi s tem je važno tudi vprašanje ustanovitve domače industrije v železniške svrhe, kar je treba storiti čim prej. V ta namen bi morali spremeniti ozkotirno progo Bosanski Brod — Sarajevo — Metković v normalnotirno, da bi mogli ondote rudnike čim bolj izkoriščati. S tem bi se utrdila naša industrija, ki bi dobila dobre zveze z Jadranskim morjem.

To so torej po mnenju strokovnjaka glavni nedostatki našega prometa. Nam se zdi, da velja za Ljubljano in Maribor posebno za Slovenijo isto, kar velja za zagrebško in beografsko direktno. Že naš glavni kolodvor je tehnično in po obsegu tako pomankljiv, da bi bil skrajni čas misliti na graditev modernega večjega kolodvora. — Tudi večji kolodvor za razvrstitev tovornih vlakov je Sloveniji nujno potreben. Zato naj prometno ministarstvo v slučaju kake sanacijske akcije za izboljšanje našega prometa nikdar ne pozabi Slovenije, ki je industrijsko, pa tudi glede strokovne usposobljenosti prometnega osebja dovolj razvita, da sme zahtevati enake pravice za vse.

—g Občni zbor industrijalcev iz vse države. Centrala industrijskih korporacij sklicuje 21. t. m. občni zbor industrijalcev iz vse države. Zbor se bo vršil v Beogradu v dvorani centrale. Na dnevnem redu je razprava o vseh problemih, ki ovirajo pravični razvoj naše industrije. Posebno pozornost posveti zbor davčni reformi in splošnemu stanju naše industrije.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

—g Francoski frank zopet pada. Na borzih v Londonu in Newyorku francoski frank stalno pada. Vzrok je vojna v Maroku in neurejene finance. Carinski uradi so zasačili tihotapce zlata, srebra in bakra iz Francije v Belgijo in Holandsko, zlasti pa v Nemčijo. Tihotapci so pravili čez mejo za več sto milijonov frankov zlata in srebra.

—g Pitanje naplate naših potraživanja kod poštanskih štedilnic u Beču i Budimpešti. Kako mnogima, a naročito privrednicima nije jasno, na koji je način riješeno pitanje naplate naših potraživanja kod Po-

štastkih štedionica u Beču i Budimpešti, to je dr. Franjo Pavlič, p.o. generalnog direktora Poštanske štedionice Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, napisao o tome informativnu raspravu za »Bankarstvo« i odnosa svega može da se nabavi kod Administracije »Bankarstva« u Zagrebu, uz cijenu od 50 dinara. — G. Pavlič. zastupao je, kao što je poznato, našu državu, prilikom ranijih pregovora sa Bečom i Budimpeštom.

Darujmo za sokolski Tabor!

To in ono

O porotah in porotnikih

»Ni pravice, ni je, pa je ni« tarna zdaj malone vsak, kogar srečaš in čim bolj si to misel ponavlja, tem bolj mu ugaja. Ponošen je na to, da je odkril resnico, da ni pravice. In res, kje naj bo pravica, če se pa ljudje brez kazni ubijajo, če nezakonavno kradejo in ropajo. Izpodbijajo že itak omajano rodbinsko življenje, če zanašajo v človeško družbo duh mržnje in nestrpnosti, pa jih nihče ne pokliče na odgovornost. Da, ni pravičnosti, ni je in je ni. Pravičnosti ni zato, ker se šele izdeluje, kakor se izdeluje čevlji, samo da je to delo neprimerno težje. Kako vse drugače se počuti porotnik za plugom ali pri svoji obrti, kakor pa v svečani sodni dvorani! S kako lahkoto naredi par dobrih čevljev in kako težko se odloči za pravično obsodbo! Vajen je solidnega dela, postopnega in stalnega napredka. Eno mora slediti drugemu. Nategniti usnje na kopito, prilipiti podlogo prišiti kraljeve in šele potem pribiti podplate. Toda tu, v tej ročni torbici leži v kupu aktov cela življenjska tragedija petih ali desetih oseb na enkrat. Vsi oboženci, njihovi zagovorniki, državni pravdniki, sodniki in celo priče, vsi so dolgo predli to mrežo nesreče, samo on porotnik, naj odloča o tem, kar mu često ne gre niti v glavo. Zaslisevanje obožencev in neštetihih prič tvori ču-

dovito zamotano mrežo, ki jo zgoste često še nepotrebna vprašanja zagovornikov in državnih pravdnikov o najmanjših podrobnostih. Tudi porotnik dobi vprašanje. Mora si biti v par minutah na jasnem glede vseh kompliciranih okolnosti zločina, najti mora dobro premišljen odgovor iz povsem drugačnih logičnih premis in je še bolj zmeden nego je bil prvotno.

Vprašanje kaj je pravica je zelo težko in povsod drugod je za odgovor na razpolago dovolj časa, samo pred poroto ne. Izmed sto prič jih je devetdeset lahkomišelnih, dezinteresiranih in nezanesljivih. Devetdeset jih je videlo isto pa se točno ne spominjajo, dopuščajo tudi nasprotno in imajo samo vtis, da je bilo nekako tako. Samo deset, eden ali dva sta videla točno vse podrobnosti in pričata z gustom. Ne dopuščata drugih možnosti, spominjata se prav dobro že davno pozabljenih podrobnosti dotičnega zločina. Vesta točno, kdo je imel rjave golenice, kdo črn klobuk ali plešasto glavo in pri kateri bajti so se poznale zjutraj v rosi sveže stopnje. Na teh pričah sloni torej vsa teža procesa in po njihovi izpovedi se sešije obsodba kakor čevlji po kopitu. Take priče so predmet vseh mogočih psiholoških eksperimentov, izprašujejo jih o vsem preizkušajo njihov spomin, tehtajo jim vest, redko pa se pripeti, da bi jih sodnik vprašal, kako se je

pravzaprav dotični zločin zgodil. Povsod iščejo nagibe, v ljubosumnosti, v nesrečni ljubezni in osveti. Toda resnico išče vsak. Ne le zagovornik, nego tudi porotnik in sodnik. Zato pa gorje če jo zavoji tisti, ki priča z gustom. Nanj lete vprašanja od vseh strani, z njim se ukvarljajo psihijatri, opetovano ga konfrontirajo itd.

In vendar mora tako biti, ker je to težko kranje. Vprašanja lete od vseh strani, priče prihajajo in odhajajo. Izpovedi z gustom je treba pretehtati in preizkusiti, dokler niso dotične priče popolnoma izčrpane. Slika se zatemni in v taki situaciji se lahko spozna samo izkušen rutiner. To je navadno zagovornik, sodnik ali državni pravdnik in samo eden teh treh lahko odloča. Samo preizkušeni in psihološko orijentiran sodnik zra vprašati tako, da dobi potreben odgovor. Preprostimi porotnikom z vprašanji ni nič pomagano in zato je malone brezpomembno staviti jim vprašanja. Porotniki morejo in morajo čuvati samo s svojim zdravim smislom zanjo. To je vse, kar lahko pričakujemo od njih. Porotnik ne pozna formalnih zakonskih predpisov, ne ve, kako dašč lahko sežejo njegove besede, kje lahko koristi in kje škoduje. Zato je nevarno, če se začno porotniki prepirati z državnim pravdnikom, zagovornikom ali sodnikom. Porotnik je lahko v takem slučaju prepričan, da Amerike ne bo odkril. Z njegovim vprašanjem se često spremeni zelo resna situacija v komično. Porotnik je tu zato, da izreče svoje celotno naziranje, ki ga dobi lažje. Če potrpeljivo poslušajo, kakor pa če se aktivno vmešava v »debatu«. Njegova sodba mora biti moralna ocena dotičnega dejanja. Porotnik je na nepričn poti, če skuša svojo sodbo aplicirati na kako zakonsko določilo. Danes razumajo porotniki ta cilj težje, nego pred 70 ali celo pred 100 leti, ko so instinktivno čutili, da so čuvarki svobode, dočim se morajo sedaj bati, da ne postanejo zaščitniki ljudske samovolje. Ta naravni temelj porote — zaščita svobodnega sodstva — je polagoma izgubljen in zato imamo toliko dvomov, nemišlekov in omahovanja pri poedinih kakor tudi pri celih porotah, zato so na dnevnem redu obsodbe, o katerih bi človek težko rekel, da so dobro premišljene in pravične.

Jedna svjetska firma traži mašinske inženjere
kao zastupnike uz fiksum i proviziju s dokazanom komercijalnom i strojarskom praksom. Opširne ponude s četiri reference pod »Za-5382« na PUBLICITAS d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gundulićeva ulica 11. 1796

Dražbeni oklic.
Dne 16. junija 1925 ob 9. dopoldne se PRODADO v ROZNI ULICI št. 29 na javni dražbi premičnine: ca. 300 l vina, pošteno in perilo etc. — K draženju se bo pozvalo pol ure po zgoraj označenem času, med tem pa se predmeti lahko ogledajo. Ljubljana, dne 12. junija 1925. Notar kot sodni komisar: Anton Galle, notar

Dr. ALOJZ KUNST
ADA DEFRANCESCHI
POROČENA
V LJUBLJANI, 15. junija 1925 1808

6 vagonov
zaprtih, po 15 ton čiste tovarne težine se proda po jako ugodni ceni. Vagoui so v brezhibnem stanju ter so na vpogled pri: **Konzervni tovarni GLOBUS d. d. na Vrhniki**, tabor je nasloviti ponudbe. 1802

Velenjski premog
po izredno nizkih cenah dobavljata
direkcija držav. rudnika Velenje
1763 in glavni razpečevalec:
Prometni zavod za premog. Ljubljana.
(isti tudi potom posrednika tv.)
Oswaltisch & Dejak, Celje.
Na zalogi tudi velika množina
zidne opeke.
Inserirajte v »Slov. Narodu«

IV. BRUNČIČ & Er. REBERNIK
pleskarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se priporočata ceni, občinstvu. — Cene zmerno, postrežba točna. Triletna garancija. 121 L

Drva za kurjavo
(odrezki od žage), po zmerni ceni, dokler traja zaloga — se dobe pri **Ivanu Šiška**, parketna tovarna, Metelkova ulica 4. 617

LOKOMOBILI 26 L
Wolf-Lanz do 600 HP
tovarniško novi ali generarno popravljani s tovarniškim jamstvom tudi na obroke
motorji na sesani plin
Diesellovi motorji
brez kompresorja
motorji na sirovo olje
Generalno zastopstvo
Motorenfabrik, Darmstadt
Milnski stroji
Transmisije
Poglejte naše skladišče!
— Plačline olajšave —
Kompletne montaže
BRACA FISCHER D. D.
ZAGREB, Pantovčak 1 b

Hočete biti zadovoljni?
z Vašo obleko? — Obrnite se na modni salon 1632
Števo Gomboc,
Ljubljana, Aleksandrova c. 9-II.
Izdelovanje oblek po meri in naj-novejšem kroju. — O solidnem delu in nizkih cenah se sami prepričajte!

Mali oglasi, ki služijo v narodovine in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 var. Najmanjši znesek Din 5

MALI OGLASI
Zensko, dopisovanje ter oglasni strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.—, Najmanjši znesek Din 10

Službe
Tipkarica,
začetnica, se sprejme takoj pri trdki — Belihar i Velepi, Spodnja Siska, Kolodvorska ulica 187 — Predstaviti se je vedno dopoldne. 1807

Natarica
(računska), ki more položiti kavejco — se sprejme proti dobremu za službo v gostilni Anton Maver, Ahacjeva cesta št. 5. 1804

Stanovanja
Opremljeno sobo
(elektrika, poselni vhod, zračna in solnčnata) — iščem od septembra naprej. — Ev. tudi s hrano. Za neoderuško, solidno ceno plačam za sobo za več mesecev naprej. — Ponudbe z navedbo ceno pod »Soliden/1789« na upravo »Slov. Naroda«.

Nezremljnin
Malo hišico
v mestu ali predmestju kupim. Cena do 40.000 dinarjev. — Pismene ponudbe pod »Enodružinska/1794« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodaj
Makulaturni papir
po Din 5.— kg naprodaj v upravi »Slov. Nar.«. 1798

Ceno napredaj
daljnogled, električni aparat, ženski modni plašč, nov modni modni plašč, nekaj zelo dobro ohranjenih modnih oblek in skoraj novi čevlji. — Stara pot 1 I/3 vrata (Majakovček) 17-2

Prodaj
do 500 q zadržljene (crles) črešla (smrekovo lubje) franko postaja št. Peter-Savinjska dolina. — Ponudbe z navedbo cer. na upravo »Slovenskega Naroda« pod »Črešla/1786« št. 16. 1786

Isčem lokal
za trgovino v mestu ali okolici. — Ponudbe z navedbo najemnine pod »Lokal/1791« na upravo »Slov. Naroda«.

Dama,
ki je bila opazovana od gospoda v sivi obleki v nedeljo ob 4. uri popoldne na glavni promenadi v »Tivoli« se naproša za cenj. naslov. — Nasloviti pod »Ideal/1788« na upravo »Slov. Naroda«.

Dopisovanje
Zora!
Prosim prinesiti knjigo ker ni moja last! — R. I.

Gospod želi znanja
v svrhu razvedrila in skupnih izprehodov — s samostojno gospodino; izključene niso vdove ali ločene žene. — Ponudbe pod »Mladost/1790« na upravo »Slov. Naroda«.

Anonimna pisma v koš!
Dama,
ki je bila opazovana od gospoda v sivi obleki v nedeljo ob 4. uri popoldne na glavni promenadi v »Tivoli« se naproša za cenj. naslov. — Nasloviti pod »Ideal/1788« na upravo »Slov. Naroda«.

Prosim prinesiti knjigo
ker ni moja last! — R. I.

Kurim
Harmoniko
(trivirtno) druge roke — kupim. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 1801

Posojila
Katera dama
posodi mlademu uradniku Din 5000 proti mesečnemu odplačilu Din 1100. — Pismene ponudbe pod »Nujno/1800« na upravo »Slov. Naroda«.

20.000 dinarjev
posodim podjetju, kateri mi preskrbi stalno službo. — Ponudbe pod »Uradnik/1799« na upravo »Slov. Naroda«.

Kateri gospod
posodi mladi dami 10.000 dinarjev v svrhu razburljenja njene obisti. Obreži plačam po dogovoru. — Ponudbe pod »Blaža duša/1793« na upravo »Slov. Naroda«.

Razno
»Abadie«
cigaretni papir zopet stano na zalogi! — A. Lampret, Krekov trg 10

Patent 2538!
Samo »LUCIFER« uničuje trajno stenice (ščurke)! — Winter, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35/— Medic, Maribor, Gospodarska 23. 118/L

Špago, dreto
In vse vrste vrvarskih izdelkov ter v to stroko spadajoče blago dobite v skladišču »Konopljuta« Ljubljana, Gospodarska cesta 2. 103/n

Družabnik
ali družabnica se išče za dobro idočo podjetje ženske obrti s kapitalom do 50.000 Din. ev. tudi s sodelovanjem. — Ponudbe pod »Napredel 1806« na upravo »Slov. Naroda«.

Kot družabnik
pristopim k dobro idočim trgovini ali kot poslovodja trgovine. Položim 30.000 Din kavejce, ki se lahko porabi tudi kot posojilo. — Ponudbe pod Trgovski pomočnik/1795 na upravo »Slov. Nar.«

Pristni, naravni malinovec
z najboljšim sladkorjem vkuhan — v steklenicah in sodčkih in v drobno in veliko — nudi Lekari na c. G. Piccoli, Ljubljana. 108/L

LEDA
edino uspešno patentirano in zakon. zavarovano sredstvo in izpadanju las ter prhljam. Za eno ročno zdravljenje zadošča škatlja po priloženem navodilu. Dobiva se povsod. Po novotvori za Din 100 (in 10 Din za poštno) razpošilja **Kozmetički zavod LEDA**, Zagreb, Nikolićeva 1, poštni predal 35. — Skladišče za Ljubljano: »SALUS« d. d. 113—L

Naznanjamo cenj. občinstvu, da smo ustanovili družbo z omejeno zavezo pod imenom
„EXPRESS“
za prodajo avtomobilov, motociklov, koles, pneumatike in potrebščin, kakor tudi bencina, olja, tovarne masti in vseh v to stroko spadajočih predmetov po konkurenčno nizkih cenah. Uredili smo delavnico za ponovila, kjer so zaposleni sami strokovnjaki in jamčimo za vsako delo. Postregli bomo cenj. odjemalce točno in vestno vedno le s prvovrstnim blagom po najnižjih cenah, kar je le vsled malih režijskih stroškov mogoče. — Dolgoletne izkušnje naših družabnikov jamčijo vsestransko za strokovno postrežbo. Pripotočamo se z odličnim spoštovanjem
EXPRESS d. z o. z.
LJUBLJANA, VEGOVA ULICA 8
1803

AFILIRANI ZAVOD: Banke Čehoslovaških legij v Pragi z njenimi 21 podružnicami v Čehoslovaški ter delniško glavnico od Kč 70.000.000 — ter rezerv. fondom od Kč 30.000.000 — ter vlogami nad Kč 800.000.000.

Dobrovoljačka banka d. d. v Zagrebu
podružnica Ljubljana.

Polno vplačana del. glavnica Din 5.000.000.—
Rezerve Din 750.000.—
Brzjavi: »DOBROBANKA« Ljubljana.
Telefona: 5 in 720.

Prevzema vloge na hranilne knjižice in na tekoče račune ter jih obrestuje kar najugodnejše.

Obavlja vse bančne posle najkulantneje.